

Bydgoszcz, grudnia 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

BW.III.431.3.2017.MK

**Pan
Dariusz Gryniewicz
Wójt Gminy Sadki
Urząd Gminy
ul. Strażacka 11
89-110 Sadki**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2017 r., poz. 681 z późn. zm.),

w: Urząd Gminy w Sadkach, ul. Strażacka 11, 89-110 Sadki,

w dniach: od 18.12.2017 r. do 18.12.2017 r.,

przeprowadzona została kontrola: prawidłowości,

przez: M. K. - starszego inspektora wojewódzkiego w Biurze Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy-kierownika zespołu kontrolnego oraz K. D. - starszego inspektora wojewódzkiego w Biurze Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy,

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,
2. okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowaną działalność jednostki ocenia się: **pozytywnie.**

Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen:

- pozytywna,
- pozytywna z uchybieniami,
- pozytywna z nieprawidłowością,
- pozytywna z nieprawidłowościami,
- negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Oceny dokonano na podstawie poniższych ustaleń:

I. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa i cmentarnictwa wojennego realizowane są przez p. XX – pracownika Urzędu Gminy w Sadkach. Stosowny zapis obecny jest w wykazie obowiązków służbowych ww. pracownika.

W 2016 r. przedmiotowa tematyka znajdowała się w wykazie obowiązków kolejnych 3 pracowników Urzędu Gminy w Sadkach.

II. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego oraz księga pochowanych znajdują się na stanowisku pracy. Uwagi co do treści kart ewidencyjnych zawarto w części dot. opisu stanu obiektów.

III. Potwierdzenie rozliczenia dotacji oraz egzemplarz porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim obecne na stanowisku pracy.

IV. Jesienne oraz wiosenne przeglądy stanu obiektów przeprowadzono, protokoły sporządzono.

V. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2016 r. przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w kwocie 1.000 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto Uchwałą nr VIII/39/99 Rady Gminy w Sadkach. Gmina Sadki zawarła w dniu 20.05.2014 r. porozumienie z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.).

VI. W celu udokumentowania poniesionych wydatków Gmina przedłożyła:

- fakturę za renowację tablicy pomordowanych na cmentarzu parafialnym w Sadkach (kwota: 600,00 zł),

- fakturę za wykonanie prac remontowych na mogile zbiorowej żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. usytuowanej na terenie cmentarza parafialnego w Dębowie (kwota: 500 zł),
- fakturę za zakup kwiatów i zniczy do przygotowania mogił na dzień Wszystkich Świętych (kwota: 294,74 zł).

Powyższymi fakturami Gmina Sadki prawidłowo udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych w 2016 r. na kwotę ogółem: 1.394,74 zł, w tym z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego: 1.000 zł. Dotację wydatkowano prawidłowo.

VII. Według posiadanej ewidencji na terenie Gminy Sadki znajduje się 6 obiektów grobownictwa wojennego. W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów:

1. mogiła zbiorowa powstańców wielkopolskich z 1919 r., cmentarz parafialny w Dębowie.

Nagrobek w postaci poziomych płyt lastrykowych, obrzeża mogilne wykonane z betonowej podstawy oraz słupków, pomiędzy którymi rozpięte są odcinki łańcucha.

Na jednej z poziomych płyt umieszczono tablicę z napisem następującej treści:

PATRON: SZKOŁA
 PODSTAWOWA W DĘBOWIE
 OPIEKUN: ZAKŁAD
 ROLNY W DĘBOWIE

Element centralny składa się z pionowej betonowej podstawy, na której umieszczona jest tabliczka z napisem następującej treści:

POWSTAŃCOM WIELKOPOLSKIM
 KOŁO ZSL
 Mieszkańcy wsi
 Dębowo 1985

Powyżej usytuowana jest główna część obelisku z tablicą pamiątkową zawierającą napis następującej treści:

TU SPOCZYWAJĄ
 POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY
 Z 1 KOMPANII ZWIADOWCZEJ

 KPR. STANISŁAW BRUNGART
 SZER. WŁADYSŁAW DUTKOWSKI
 SKAUCI IV DRUŻYNY Z POZNANIA
 SZER. JAN BRODOWIAK

SZER. ANDRZEJ KLATA

W DOWÓD PAMIĘCI
4 POZNAŃSKA DRUŻYNA HARCERZY
IM. WŁ. JAGIEŁŁY

LUTY 1985

Obelisk zwieńczony jest elementem krzyża (krucyfiks).

Obiekt w stanie zadowalającym. Na powierzchni płyt nagrobnych oraz obelisku widoczne zanieczyszczenia oraz naloty. Napisy czytelne. Brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację obiektu na terenie cmentarza. Aktualizacji wymaga treść napisu na tablicy informującej o patronie oraz opiece obiektu. Treść karty ewidencyjnej dot. przedmiotowego obiektu powinna zawierać prawidłową jego nazwę: mogiła zbiorowa,

W przypadku realizacji prac remontowych zaleca się:

- aktualizację treści tablicy informującej o patronie obiektu,
- oczyszczenie powierzchni płyt nagrobnych i pomnika,
- ustawienie tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej,

2. mogiła zbiorowa 2 nieznanymi żołnierzami Wojska Polskiego z 1939 r. oraz mjr. Gwidona J. Hadrycha, cmentarz parafialny w Dębowie.

Nagrobek w postaci poziomych granitowych płyt umieszczonych na betonowej podstawie, dookoła obwódka z kostki betonowej, element centralny w postaci pionowego lastrykowego krzyża, na którym umieszczona jest tablica z napisem następującej treści:

PAMIĘCI
SPOCZYWAJĄCYCH TUTAJ
2 ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO
POLEGŁYCH W WALCE Z NIEMIECKIM NAJEŹDŹCĄ
WE WRZEŚNIU 1939 R.

Poniżej krzyża na jednej z poziomych płyt umieszczono na niewysokiej podstawie tablicę pamiątkową z napisem następującej treści:

TU SPOCZYWAJĄ PROCHY
OBROŃCY TYCH ZIEM W 1939 r.
Ś.P. mjr. GWIDONA J.
HADRYCH

Obiekt w stanie bardzo dobrym po remoncie przeprowadzonym w 2016 r. Napisy czytelne. Brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację

obiektu na terenie cmentarza. Treść karty ewidencyjnej dot. przedmiotowego obiektu powinna zawierać prawidłową jego nazwę: mogiła zbiorowa. Uwzględnić również należy fakt pochówku prochów mjr. Gwidona J. Hadrycha (ustalenia wymaga data jego śmierci).

Zaleca się ustawienie przy obiekcie tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

3. mogiła zbiorowa 2 nieznanymi żołnierzami Wojska Polskiego z 1939 r., cmentarz parafialny w Dębowie.

Nagrobek w postaci poziomych lastrykowych płyt posadowionych na betonowej podstawie. Obrzeże mogilne w formie stojących metalowych słupków z rozpiętymi pomiędzy nimi odcinkami łańcucha. Element centralny w postaci lastrykowego krzyża, na którym umieszczono tablicę pamiątkową z napisem następującej treści:

ŚP
Nieznany Bohaterom
którzy życie swe
ofiarowali Ojczyźnie
wrzesień 1939
wieś Dębowo

Na jednej z płyt poziomych umieszczona jest tablica z napisem następującej treści:

PATRON: SZKOŁA
PODSTAWOWA W DĘBOWIE
OPIEKUN: ZAKŁAD
ROLNY W DĘBOWIE

Obiekt w stanie dostatecznym. Widoczne poważne pęknięcia oraz ukruszenia betonowej podstawy. Boczne płyty lastrykowe częściowo zapadnięte ze względu na zniszczenia w obrębie podstawy. Zauważalne ukruszenia naroży płyt. Na powierzchni płyt oraz krzyża widoczne naloty oraz osady. Napisy czytelne. Aktualizacji wymaga treść napisu pamiątkowego, napisu dot. patrona/opiekuna oraz symbolika (brak symbolu orła wojskowego wz. 1919). Brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację obiektu na terenie cmentarza. Treść karty ewidencyjnej dot. przedmiotowego obiektu powinna zawierać prawidłową jego nazwę: mogiła zbiorowa.

W przypadku realizacji prac renowacyjno-remontowych zaleca się aktualizację treści napisu pamiątkowego, uzupełnienie symboliki o wizerunek orła wojskowego wz. 1919 oraz ustawienie tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej,

4. grób pojedynczy powstańca wielkopolskiego kpr. Floriana Kmiecika zamordowanego przez Niemców w 1919 r., cmentarz parafialny w Sadkach.

Nagrobek w postaci poziomej granitowej płyty posadowionej na betonowej podstawie. Funkcję elementu centralnego pełni niewysoki obelisk z wyrytym napisem pamiątkowym zwieńczony krucyfiksem. Treść napisu pamiątkowego:

Ś.p.
Florjan Kmiecik
kapral 1 kom. 4 pułk.
powstańców W.P.
poniósł śmierć
męczeńską z ręki
rozbewstwionego
"Grenczucu"
dnia 6.5.1919 r.
pod Ostrówcem
R.i.p.

Poniżej umieszczono tabliczkę informującą o opiece obiektem (napis słabo widoczny). Obiekt w stanie dobrym. Główny napis czytelny, brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację obiektu na terenie cmentarza. Treść karty ewidencyjnej dot. przedmiotowego obiektu powinna zawierać prawidłową jego nazwę: grób pojedynczy, mogiła pojedyncza,

Zaleca się ustawienie przy mogiłę tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

5. grób pojedynczy Jana Lemańskiego zamordowanego w dniu 15.11.1939 r. przez Niemców, cmentarz parafialny w Sadkach.

Nagrobek wykonany z jasnego granitu, na pionowej płycie z czarnego granitu umieszczono krucyfiks oraz wyryto napis pamiątkowy następującej treści:

Ś.P.
JAN LEMAŃSKI
* 28.8.1883
ZAMORDOWANY PRZEZ
HITLEROWCÓW
+ 15.11.1939
R.I.P.

Stan obiektu bardzo dobry, napisy czytelne, brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację obiektu na terenie cmentarza (tablica nie jest jednakże niezbędna ze względu na fakt, iż mogiłą opiekuje się rodzina tragicznie zmarłego),

6. mogiła zbiorowa cywilnych ofiar okupanta niemieckiego z 1939 r., cmentarz parafialny w Sadkach.

Powierzchnia mogiły wysypana drobnym kruszywem, obrzeże mogilne w postaci betonowego murku przykrytego płytami granitowymi, na murku umieszczono tabliczkę z napisem treści:

PATRON: ZHP PRZY SZKOLE
PODSTAWOWEJ SADKI
OPIEKUN
RSP SADKI

W centralnej części mogiły na obrzeżu posadowiona jest pionowa płyta zwieńczona krucyfiksem, do której zamocowano 2 tablice imienne z czarnego granitu zawierające po 35 nazwisk pochowanych osób oraz tablicę pamiątkową z napisem treści:

"Pamięci
spoczywających tu
70 mieszkańców gminy Sadki
zamordowanych
we wrześniu i październiku 1939 r.
przez niemieckiego okupanta".

Na powierzchni mogiły posadowiono 5 elementów pulpitowych w obwódce z betonowych krawężników, na których znajdują się jasnego koloru tablice imienne zawierające imiona i nazwiska 82 osób. Przed mogiłą znajduje się chodnik z kostki betonowej, za mogiłą nasadzenia roślinne (tuje).

Obiekt w stanie dobrym. Napisy czytelne, nasadzenia pielęgnowane na bieżąco. Brak tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej ułatwiającej lokalizację obiektu na terenie cmentarza. Stwierdzono różnice pomiędzy wykazem nazwisk obecnym na głównej tablicy pamiątkowej (70 nazwisk) oraz listą nazwisk obecną na 5 tablicach imiennych (82 nazwiska). Aktualizacji wymaga treść napisu na tablicy informującej o patronie oraz opiece obiekcie.

Zaleca się ustawienie przy mogile tablicy ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

Uaktualnienie symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy w porozumieniu z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim oraz Instytutem Pamięci Narodowej.

Ponadto wskazuje się następujące przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: nieprawidłowości i uchybień w przedmiocie kontroli **nie stwierdzono**. W wykazie obiektów podlegających przeglądowi sformułowano uwagi co do ucytelnienia bądź uaktualnienia ich wizerunku.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr 8/2017.

Do Projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.

W związku z powyższymi ocenami, uwagami i wnioskami zalecam Panu Wójtowi podjęcie następujących działań w celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania działalności jednostki kontrolowanej: nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.

Zaleca się uwzględnienie uwag dotyczących aktualizacji treści napisów oraz poprawy wizerunku obiektów podczas podejmowania prac renowacyjno-remontowych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

(podpis i pieczęć Wojewody)